

Barcelona, 8 de juny de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm 2555 - 15 cts. - Atrassats 30



AMICS

—Home, quan saludis, no treguis la mà que compromets el gegant.

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

Avui i tots els dies tarda i nit, grandioses funcions, en les que hi prendrà part el colós de l'escena catalana

ENRIC BORRAS

Es despatxa a comptaduria.

TEATRE COMIC

Alba-Bonafé

La millor companyia còmica
Les comèdies més divertides

Tots els dies tarda i nit:

Grandioses funcions

Preus populars

Blenorràgics: No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els **Cachets Neisserinos**

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la caps: 5'50 pessetes

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap aparell sense visitar abans aquest casa.

Tingueu sempre present que, els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnia en homes, dones i criatures, són els de la casa TORRENT. Sense traves ni elàstics enfarfegosos de cap mena. No molesten ni embarassen, deixant que hom es mogui lliurement i faci els treballs mes durs i pesats, sense la més petita molèstia. Si voleu estalviar salut,

CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS



ANTONI LOPEZ

IMPRESSOR

Carrer de l'Om, 8

BARCELONA



VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorràgia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flúixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sem pre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acaè*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrhea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5



EN L'HOMENATGE DE MAURICI VILUMARA

Mercès a la gran intervenció que, en tots els afers espirituals que afecten la ciutat, té L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, ha estat possible l'organització i celebració de l'homenatge que aquests dies es farà al gran artista Maurici Vilumara. Sense aquest marge que l'editor d'aquest setmanari, Antoni López, concedeix a llurs col·laboradors, no hauria estat possible que es parlés de l'homenatge i que un home tan extraordinàriament intel·ligent i tan ben dotat pel tracte de relacions socials, com és l'Alexandre Cardunets, president del "Círcol Artístic", pogués fer-se'n càrec.

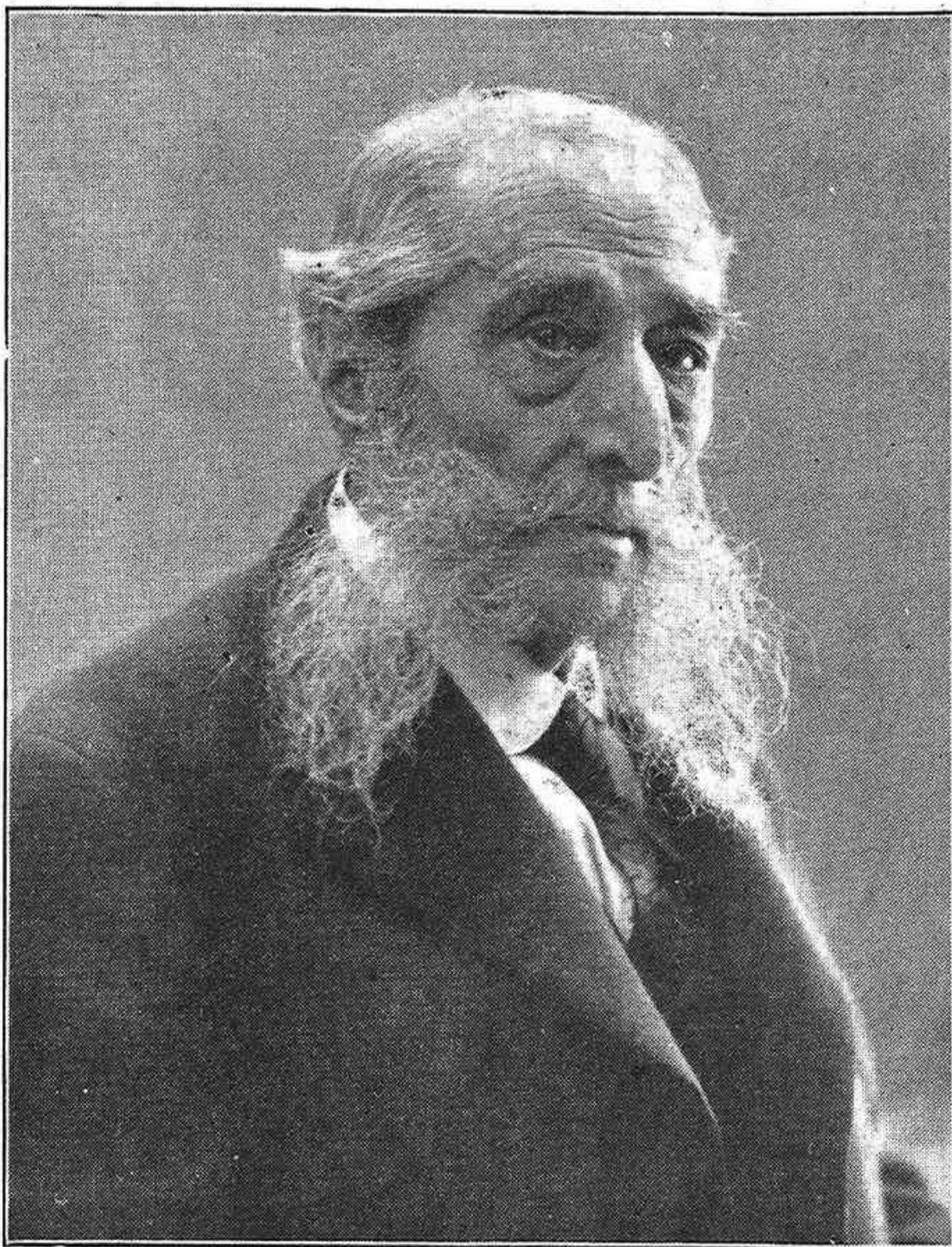
I ja hi tornem a ésser, ja tornem a tenir la ciutat en viu per a retre homenatge a qui, com Maurici Vilumara, és el Sant Patró de l'Escenografia catalana i ha fet per a les coses nostrades més bé que no molts polítics, molts savis i molts patricis.

Maurici Vilumara arriba als vuitanta anys amb l'esquena dreta i la paraula viva, el pols ferm i la dialèctica contundent, la raó equànime i un escalf al cor que fa que encara sigui apassionat, discursador i polemista. Després de més de seixanta anys de pintar decorats per als nostres teatres catalans i per al "Gran Teatre del Liceo",

Maurici Vilumara encara està en plenes facultats mentals per a poder produir noves obres d'art escenogràfic que meravellarien no solament els espectadors, sinó a aquells mateixos de l'ofici que ja no saben pintar i que necessiten, per a lluíment de la seva obra escenogràfica, que s'emplenin les escenes de fustes, de feros i fins i tot de ciment armat.

L'obra de Maurici Vilumara meravel·la arreu. És l'obra del geni de casa nostra que s'ofereix d'una manera senzilla i plana, és l'obra de qui ha tingut ulls per a albirar perspectives sense horitzó i ha sabut tancar-les en les proporcions limitades d'un escenari. És per aquesta raó que avui Maurici Vilumara és mestre de mestres, i és per aquesta altra raó que la ciutat aixeca, de banda a banda de riu—Llobregat - Besòs— el seu arc del cel per honorar a qui com el Mestre ha sabut posar una nota de racialitat, de "pairalisme" en tot quant ha fet i realitzat.

Sí, sí, cert, del tot cert, en tota l'obra de Maurici Vilumara hi ha com una vena, com un sediment essencialment pairal, català. Hi ha com un seny, com una virtut que és la marca, el segell imprescindible que, per a què tota obra perduri i s'immortalitzi, ha de tenir de casa, de llar, de



El mestre Vilumara, a qui Barcelona retrà aquest mes un homenatge

(Foto. Esplugas.)

Num 4 BARCELONA - Diumenge 28 de Juny de 1888. Any 1*



2 còpies lo cubert

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ

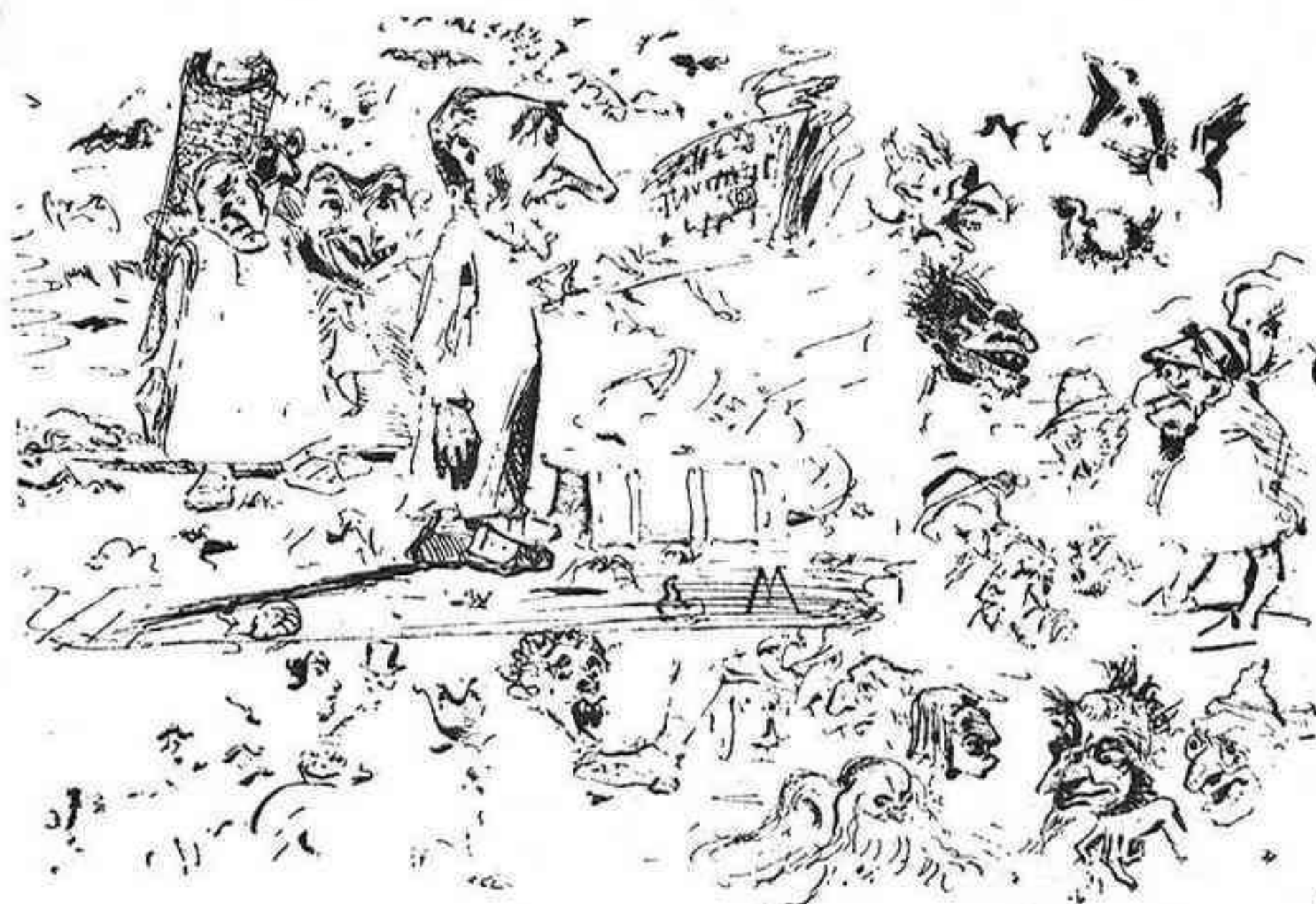
LO ESQUIROL.

2 còpies lo cubert

PUNTS DE VENJA

Semanari literari crític i festiu.

Vilumara dibuixant. Capçalera de "Lo Esquirol"



Apunts inèdits de Vilumara



Dibuix de Vilumara

en mig de les planes del Vallès o es pengen dels pics dels Pirineus; quan Vilumara perdurava monestirs de llegenda, cafès isabelins, jardins ciutadans perduts per obra de la civilització, ha donat una emoció íntima de la seva tasca... Aquesta intimitat, aquest sentit centrípet de la seva obra, aquesta limitació triangular— Pirineus, Mediterrà, Ebre—és el que l'ha fet gran. Honorant Maurici Vilumara, mestre de pintors escenògrafs, home cordial i sensible, que ha lliurat la seva fortuna a recollir pedres antigues, vidres magnífics, pedres fines i sedes colorides, s'honora a la ciutat i també s'honoren a aquells homes que

localitat. I és aquesta virtut de sensibilitat que volem retreure en el dia d'avui. Quan Vilumara ha ofert al públic aquelles serralades, aquelles marines, aquells vells palaus romànics o aquelles masies senyorívols que s'aixequen

plantada de les publicacions d'avui. Ai las!, aquelles antigues gasetes groguenques de dos quartos, les quals feien la felicitat dels nostres avis i dels nostres pares... En aquelles gasetes Vilumara hi dibuixà uns ninots lleu-



Dibuix de Vilumara

GRAN TRAGEDIA HAMLET



Dibuix de Vilumara, publicat a "Lo Esquirol", l'any 1868

gers i pintorescos, en els quals s'hi reflexa, com es pot veure, una grapa intencional que no tan sols fa bonic, sinó que dona un just reflexe de la vida, els tipus i les costums d'aquell temps.

En "Lo Esquirol" i en altres setmanaris de gasetes, de broma i farciment, Vilumara fou un singular y curios imaginier.

Hem oït dir alguna vegada.

—Sembla que feu masses homenatges...

—No és cert — hem contestat—, mai no en fem tants com sants trobem al calendari. Si l'Església honora uns homes pel que foren de virtuosos, nosaltres volem honorar cada dia un home que, des del seu angle, ha



Caricatura-dibuix de Vilumara

amb entusiasme cordialíssim s'apropen al mestre i li fan els presents de la seva admiració i la seva amistat.

Però no tan sols el mestre ha fet decorats, sinó que també ha divertit les seves hores dibuixant als vells setmanaris catalans que iniciaven la

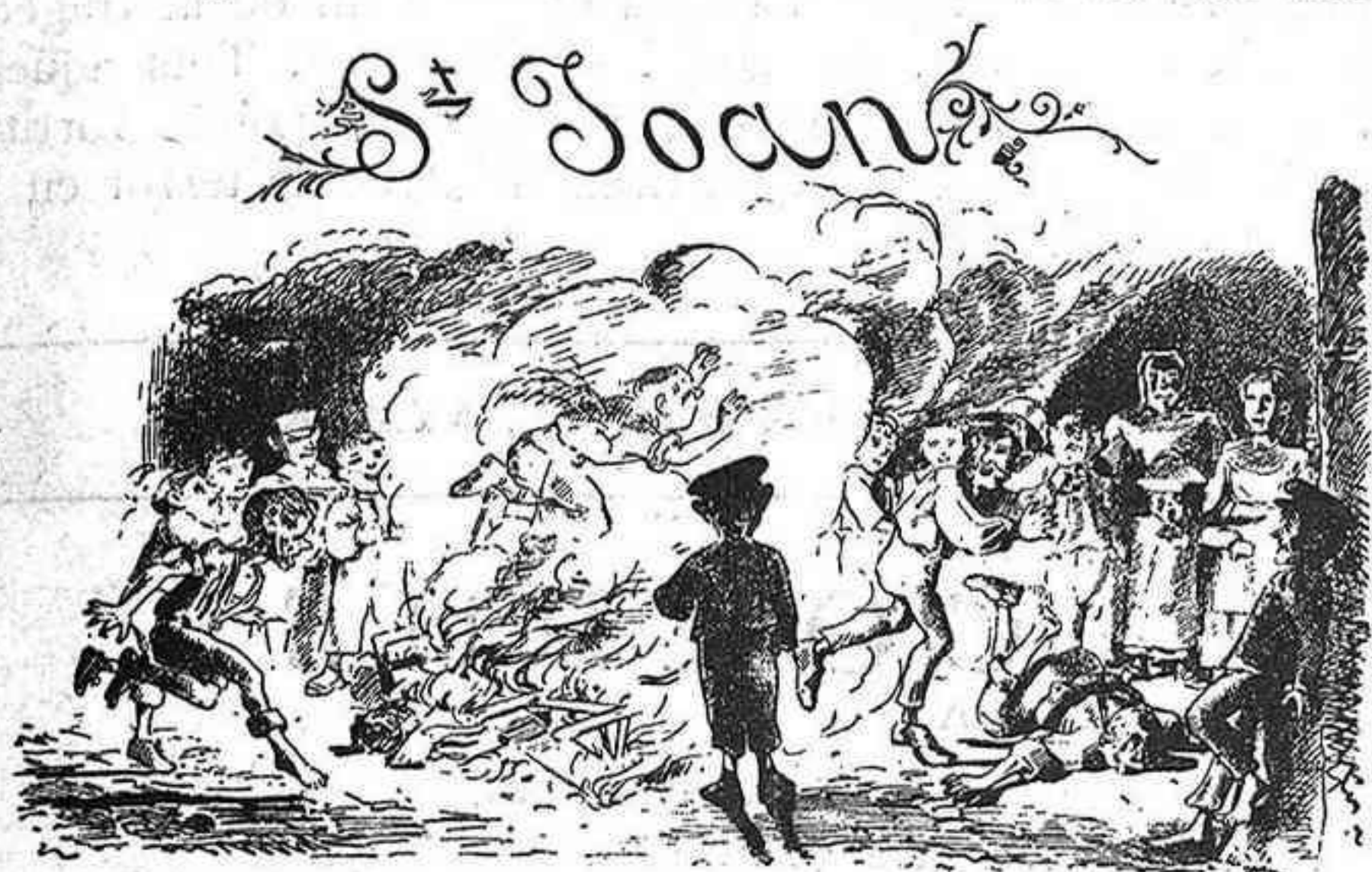
treballat per a la glòria que, en ésser seva, la fa nostrada la ciutat i la irradiació de la ciutat. No tenim prou dies a l'any per a retre un homenatge a tanta gent com ha fet que fos gran l'esperit collectiu. Avui li toca a aquest gran senyor que es diu Maurici Vilumara, patrici i mestre,



Caricatura-dibuix de Vilumara

el qual, amb una amor i una cura sensible ha fet una obra que té tot l'aire de les coses immortals.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA no vol man-



Allegoria any 1868, de Vilumara

car avui, ja que d'ací va sortir el primer toc de clarí per a l'homenatge que a iniciativa es prengué, a ésser la primera en donar el primer crit de:

—Glòria a Maurici Vilumara!

FRANCESC MADRID

Compreu avui mateix LA MORT D'EN JOAN APOSTOL (3 pessetes), de Pere Coromines



ELS ESPANTAMOSQUES D'ENGUANY

—Hola, amic. No aneu a fora aquest estiu?

—No, noi. Aquest estiu estarem molt millor a Barcelona que a qualsevol altre lloc.

—I ara! Vós, tan entusiasta de la tranquil·litat i la calma forana...

—Sí, sí, però mireu: Aquest any, aquí no hi tindrem una sola mosca i em fa por que les d'aquí no emigrin als poblets.

—Home, i això per què?

—Perquè les borles dels estudiants ens les espantaran.

El director d'un diari barceloní, en assabentar-se de l'arribada dels hidros italians a Sant Carles de la Ràpita, tingué la gran pensada de noliejat un avió i encomanar la informació al conegut pilot senyor Canudas.

Les despeses d'aquest *tour* informatiu es calculava que pujarien unes 2.000 pessetes.

El senyor Canudas ho va trobar una poca-solta i no acceptà l'ofertament, en vista de la qual cosa i trobant al director perplex, hom va dir-li que podria sortir del pas enviant-li un repòrter.

—Ca, barret!—respongué el director—. Això almenys costaria 50 pessetes...

I l'informació hagué de fer-se de retalls d'altres diaris.

Entre els llibres que us emportareu a l'estiu, no oblideu LA MORT D'EN JOAN APOSTOL. Compreu-la mentre n'hi ha a la venda. Val 3 pessetes



TERESA BORONAT

Es costum que els periodistes donin molta importància a un príncep, a un polític...

Afegim-hi un boxador? Afegim-li.

Es costum que els periodistes donin molta importància a un príncep, a un polític, a un boxador. Els altres homes, si no es tracta de criminals, no ofereixen cap interès al ulls dels periodistes.

Nosaltres, però, volem dedicar avui aquest glossari a una ballarina. Aquesta ballarina, a més a més, és catalana. Aquesta ballarina és Teresa Boronat.

Teresa Boronat ha deixat el seu quarter de París per venir a Barcelona uns dies. ¿No temeu que hagi vingut volant? ¿No creieu que les ballarines tenen ales?

Teresa Boronat ha vingut a Barcelona per oferir-nos la gràcia incomparables d'unes danses. Una dansa és una festa, té tota la pompa i tota l'alegria d'una festa. O tota la litúrgia d'un ritu.

Les ballarines són les criatures perfectes per excel·lència, les escollides per Déu, que les ha dotat del ritme. Una ballarina té la gràcia deliciosa d'una flor, d'una flor de carn.

Teresa Boronat, de la qual Samblancat diria, com digué de Tòrtola València, que és una Verge Santíssima de la dansa, és aquesta gran ballarina, aquesta gran catalana que ha triomfat a París i arreu del món. El seu triomf ens emplena d'orgull i d'alegria com si fóssim nosaltres els triomfadors. I és que és el triomf de la gràcia, de la gentilesa.

Teresa Boronat ha vingut a Barcelona a oferir-nos unes danses. La dansa té quelcom de sagrat. Nietzsche deia que no podia creure sinó en un déu que sabés ballar. David ballava davant l'Arca.

Teresa Boronat: Déu et paqui les danses i la visita.

VIRAI



HOMENATGE A VILUMARA

Les festes de l'homenatge al nostre gran pintor escenògraf, es desenrotllaran de la següent manera:

Abans de tot, i a manera de pròleg, Rafael Moragues donarà al "Círcol Artístic" una conferència preparatòria:

El dia 9 a la "Sala Parés" hi haurà la inauguració oficial de l'exposició de *teatrinós i esbossos*. No cal que remarkem la importància d'aquesta exposició: serà l'esdeveniment artístic més important d'enguany. La història, com aquell que diu, de més de mig segle de teatre.

L'acte serà inaugurat per una conferència d'Apelles Mestres. El prestigi del pintor-poeta, una de les poques figures representatives que ens queda del vuitcents, ens veda fer-ne ja l'elogi.

El dia 12, Francesc Madrid, al "Círcol Artístic", donarà una conferència sobre "Vilumara anecdòtic". El tema no pot ésser més suggestiu. Vilumara és un dels homes més rics d'anècdotes que tenim, d'una personalitat més acusada. I no cal que fem remarcar que Francesc Madrid és

un dels periodistes barcelonins que conrea amb més gràcia i més picantor el *potin* i l'anècdota.

El mateix dia es celebrarà una funció teatral, probablement a Novetats—segons ens diuen mentre redactem aquestes línies—en la qual prendran part, ultra la companyia de l'esmentat teatre, la de Romea, la de l'Espanyol i la de Claramunt-Adrià. L'actè començarà amb una docta conferència d'Adrià Gual.

El dia 16, a l'"Ateneu Barcelonès", Ambrosi Carrión dissertarà sobre "El teatre que ha vist Vilumara". No cal dir que, donat el prestigi que com a dramaturg i com a crític té Ambrosi Carrión, aquest serà un dels actes més substanciosos—llevat el del banquet—de l'homenatge a Vilumara.

Finalment, el dia 17 hi haurà el banquet d'homenatge al restaurant del Parc. No cal dir que hi assistirà tot el bo i millor del nostre món literari i artístic, totes les persones que estimen el nostre teatre i tots aquells, en fi, que són o representen a casa nostra alguna cosa.



COM SON ELS NOSTRES ACTORS

ENRIC BORRÀS

Alt, apollini, la mirada brillant, dominadora, el gest majestuós, la veu varonívola, vibrant en el crit, suau, avellutada en la súplica, Enric Borràs és, per totes aquestes qualitats naturals, un d'aquests actors dels que diem que ja no en queden, perquè, en realitat, mai no n'hi ha hagut gaires.

La seva sortida a escena fa sempre, des del primer moment, impressió. El públic té de seguida la sensació de trobar-se amb una força que el domina. Entre ell i el públic s'estableix una mena de



Enric Borràs

corrent de simpatia, que els posa en contacte i que fa que de l'un a l'altre es comuniqui l'emoció de manera completa i instantània.

Si l'art teatral pot ésser encara més que un art popular, un art cívic—és a dir, si pot tenir una influència educadora sobre el poble—Enric Borràs és l'actor civil per excel·lència. Ningú com ell no pot encarnar avui millor les grans passions d'amor o d'odi, d'ambició o de despit. Ningú com ell no pot encarnar també els grans penediments, els instint de venjança o de

revolta... És a dir, tot allò que pot posar en vibració l'ànima del poble.

Es clar que Enric Borràs pot fer drames menors i fins comèdies casolanes. Es planer anar del difícil al fàcil. Però moltes vegades, quan el veiem vestit d'americana, al menjador d'una casa burgesa, o al lllindar d'una alcova, ens sembla que la seva figura s'empetiteix una mica. El seu pit té aleshores massa ressonància per contenir la seva veu, i el seu gest és massa ample perquè no li vingui gran al personatge. Diríeu que les seves robes normals han d'ésser les púrpures dels reis antics, i els velluts dels pastors de llegenda.

El seu nom, instintivament l'associem a les grans crea-

cions tràgiques. Enric Borràs ha d'ésser "Manelic", i ha d'ésser l'"Alcalde de Zalamea", i ha d'ésser el "Rei Lear". Ha d'ésser tots aquests herois que el geni de la tragèdia vesteix de flames, de sang i de llàgrimes. Tots aquests herois, que semblen creats per donar als pobles fortitud en les hores d'angoixa i als tirans imatges de terror en les hores d'oblit.

LA SETMANA QUE VE, AYMERICH

CORPUS

ELOGI DEL PA

El pa és llum, cant i musica,
amor, esperança i illusió,
i si el pa es vivifica,
àdhuc es fa Nostre Senyò.

I el pa és el Nostre Senyor de la vida.
Ell mana amb absoluta potestat;
la vida, sense pa, fóra mentida.
Lloem el pa sagrat.

Pa de suors i de fatigues
que fas botar la sang sota la pell.
Oh, bellesa esplendent de les espigues
que t'has fet pa novell!

Pa viu, pa sant, pa noble
que es torna cants i ànima del poble.
Juntem els cors i els cants,
que els cants i els cors són pans.

El pa es fa idea i paraula
i sembla que és més blanc damunt la taula
si és compartit amb amiatat.
Lloem el pa sagrat.

Cada feixa
de xeixa
sembla una immensa llesca de pa,
per la gràcia de dur el pa de demà.

Oh, quants homes! Quants homes a la terra
per un tros de pa fan guerra
i maten els seus germans,

sense saber que tots plegats som grans
de blat
que fem el pa d'aquesta humanitat.
Lloem el pa sagrat.

Passa la custòdia d'or entre gentades
i s'emporta totes les mirades
i tothom s'agenolla sota el pa.
I quants, i quants no tindran pa demà!

Per què n'adoreu sols una engruna
de l'espiga santa i bruna?
Tot el pa és sant!
Tot ell és Déu triomfant.

Déu és tot i és Déu tota cosa.
Déu llum, Déu pa, Déu cos, Déu rosa.
Déu gràcia i bellesa i bondat.
Lloem el pa sagrat.

Fem que tots els homes tinguin pa,
avui i demà,
i l'home viurà en Déu tota l'eternitat.
Lloem el pa sagrat.

SALVADOR PERARNAU

LA PROSTITUCIÓ I ELS SEUS REMEIS

Unes senyores molt pietoses i uns senyors que semblen ben intencionats—molts d'ells metges—fa temps que porten a cap una campanya d'higiene social que té, com a finalitat principal, abolir la prostitució.

Els mitjans que hom proposa per tal d'aconseguir la desaparició d'aquesta vergonya social que rebaixa com cap altra la dignitat humana, es redueixen a la persecució del tracte de blanques i a la tasca de regenerar les dones caigudes... fent-les treballar.

Tracten el problema amb una simplicitat encantadora; com si fos resultat d'un senzill procés d'ordre personal i bastessin a solucionar-lo unes fórmules metòdiques fetes amb motllo.

No saben, o no volen saber-ho, que l'origen de les tristes caigudes femenines que nodreixen el paorós contingent de la prostitució, radica en la desigualtat econòmica, que és un resultat molts cops fatal de la misèria.

La minyona desvalguda, que es troba a ciutat amb pocs anys, poca experiència de la vida i voltada de trencacolls, si té la desgràcia de què la facin mare, en trobar-se sola, lluny de la família que va enviar-la a servir perquè no podia mantenir-la, no té altre remei que infantar a la Maternitat i, en sortir d'allí amb una criatura als braços, ja no troba qui la vulgui. Guanyar-se la vida honradament és un problema; en canvi li resulta fàcil acollir-se en una casa de prostitució, on no li demanen ni cèdula.

La noia bonica, de família vinguda a menys, que treballant de cosidora quasi no guanya per menjar i veu el fantasma de l'anèmia que la cerca per tots costats, li és molt difícil resistir l'oferiment del luxe i de les comoditats que a cada pas li fan els senyors de mitja edat, carregats de pessetes; els mateixos, si a mà ve, que paguen la seva feina de cosidora honesta amb un grapat de *calderilla*.

No, senyors moralistes; la prostitució no aconseguireu abolir-la amb propagandes ni amb consells.

L'únic mitjà de positiva eficàcia seria aconseguir que les dones es guanyessin millor la vida treballant honradament que mercadejant amb llur cos.

Això, a més a més, fóra moral; la virtut i el treball recompensats de manera que permetés viure amb tot el confort; i el vici... que tingués com a càstig la misèria més espantosa.

Mentre no ho facin d'aquesta manera, mentre la prostitució sigui un bon negoci i l'honradesa un calvari, no sortiran amb la seva.

ENRIC TUBAU

En LA MORT D'EN JOAN APOSTOL, la novel·la catalana ja no és als llims. Si la vida universal us fa por, no la llegiu



ELS NOIS DE "L'ESQUELLA" FAN BONDAT

—I quin remei ens queda!

PANORAMA INICIAL D'ESTIU



Les elegàncies del passeig de Gràcia.



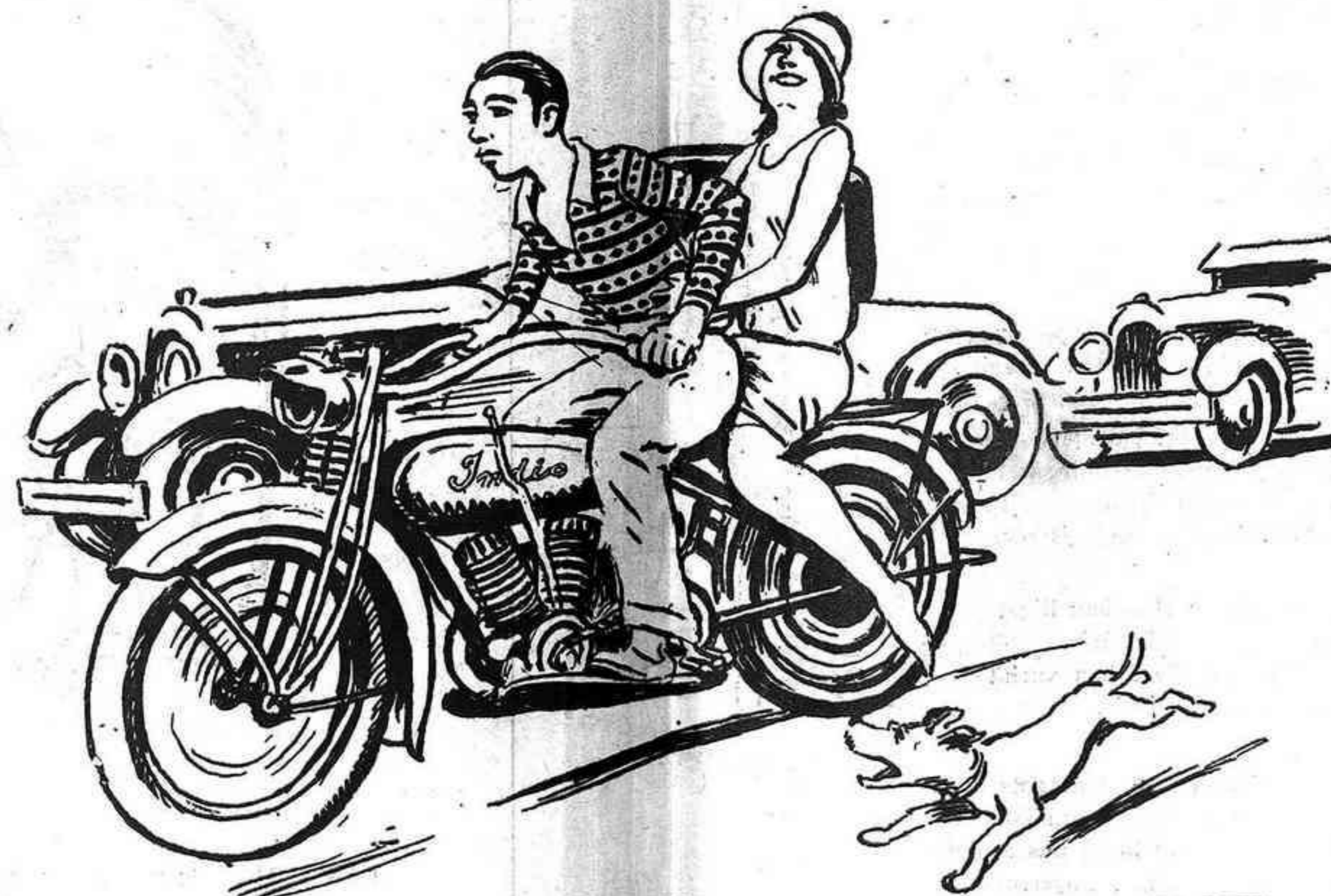
El gelat que apaga tota mena d'ardors.

L'AUCA DE L'HOME DISTRET

A Santiago Rusiñol

Una vegada era un home que es deia senyor Cotoliu. Quan vivia, i d'això ja fa bastants anys, car aquesta auca de les seves fetes m'ha estat contada per un nét del seu nét, la ciutat de Barcelona era menudeta i recollida, familiar i entenimentada. La qual cosa vol dir que el senyor Cotoliu fou conegut de tothom, i les seves facècies d'home distret comentades, celebrades i anotades en un llibre registre per la jovenalla de bon humor. Possiblement, si el bo del senyor Cotoliu visqués avui, ningú no s'adonaria del seu pas pel món ni del joc semi-grotesc de les seves manies. N'hi ha tants, i n'hi haurà tants, de senyors Cotolius, a Barcelona i enllà! La cosa certa és que el senyor Cotoliu de l'auca va viure, i que la gent del seu temps va riure a costes d'ell. Jo no faig més que dibuixar els contorns d'un personatge real, transformant-lo en ninot de faula.

Les distraccions del senyor Cotoliu eren d'allò que no hi ha. Tots els mortals, mica més mica menys, causen molèsties durant nou mesos al sagrat estoig de carn que més tard anomenem mare. Doncs, bé: el senyor Cotoliu



La moto nupcial, o l'amor a 90 l'hora

va néixer, per distracció, abans de l'hora fixada. Vull dir que era setmesó. Petit i primet, anà prenent, amb els anys, figura de persona. Però sempre fou desnarit, baixet i nervioset. Batejat a la Catedral, una tarda de dia de festa que no ho era, però que la gent, una mica per peresa i un tros per distracció, deixava la feina per a l'endemà, el futur senyor Cotoliu rebé la pluja d'aigua beneita barrejat amb una colla de nadons que ploraven a boca oberta i manotejaven desficiosament. El petit Cotoliu, per distracció, ni va plorar ni va moure els braços. Hom dubtà i tot de què l'haguessin remullat. En canvi, en eixir del temple i pujar al cotxe, ben repapat en el sofà de molles del pit de la llevadora enfarbalanada i emmantelinada, la criatura rompé en plors inestroncables i en cops de puny a l'aire indeturables. Tot el seguici va esglaiar-se i predigué grans coses per al futur del petit heroi. De sobte, el noi s'adormí beatíficament. I no hi hagué manera de despertar-lo durant tot el refresc; i això que l'acompanyament, garlant i rient, cantant i ballant, causà la migranya als veïns per tota la setmana.

Ben peixat i ben vetllat, el petit senyor Cotoliu, per distracció, ni creixia ni engruixia. Hom temé per la seva salut durant molts mesos. Mamà molt poc temps; i quan vingué l'hora solemne de cullerejar, llamencament, el primer platet de sopa, l'infant s'hi girà d'esquena i s'aferrà a un pa de crostons que hi havia damunt la taula. Passà,

tot simplement, de la llet tèbia al menjar dels cossos grans. Tothom es feia creus dels plats d'arròs i de costelles, de lluç amb suc i de llomillo amb mongetes que el petit s'engorjava amb una cara seriosa i preocupada. Bevia vi de graus a l'edat en què tota la canalla sospira pel gotet d'aigua amb sucre. I com més menjava i bevia més s'assecava i s'escurçava. Els pares i els oncles n'estaven tots preocupats. Els avis feien promences cada quinze dies. Sort que el xicot els alliberava sempre del compromís d'acomplir-les, car no mudava mai.

Vingué l'hora d'enviar-lo a estudi. I el jove senyor Cotoliu, per distracció, quan la criada l'havia deixat al peu de la porta i girava cua, feia un pam de nas a l'escola i al mestre, i trencava corrent per la primera cantonada, cap a fer cops de pedra amb els companys de campana. Per distracció, les pedres tocaven sempre als altres i mai a ell. Era el rei de les colles. Però no en feia cas. Un dia el mestre va perdre la paciència, i ho contà tot als pares. El noi, prevenint la torbonada, com aquell que es distreu, no s'acostà a casa durant vuit dies. I en voleu de crides pel nunci, de cap a cap de la ciutat! No podent resistir més el mal de cor que li feia l'angúnia que els pares pregona ven per mitjà dels coneguts, Cotoliuet va deixar-se caure, distretament, un cap al tard, als encontorns del recer paternal. I descobert pels botiguers dels voltants, allò era un jubileu. Els pares baixaren desfets en llàgrimes d'enterniment joiós; i l'abraçaren, i el petonejaren, i tothom va masegar-lo fins a fer-li mal. El noi, fent-se el distret, deixava que s'esplaiessin. I ningú no es recordava ja de la denúncia del mestre pel mal cap del xicot. Ell, però, no li perdonava la llengua llarga. I, de cop, començà a assistir a l'escola i a empassar-se tota la ciència en essència que el bon home portava a dins. El jovenet Cotoliu va posar-lo d'esquena a la paret. I un diumenge al matí, tot compungit i admirat, el bon mestre innovà als pares Cotoliu que dintre el cervell del seu fill ja no hi havia ni el més petit recó que ell pogués omplir. El noi va guaitar-se'l per damunt de l'espatlla, compassivament. Els pares li pagaren una mesada d'escreix. I d'aleshores ençà guaitaren el minyó amb una mena de respecte humiliat. El senyoret Cotoliu es feia el distret; i en el fons, els planyia.

Vingué l'hora de triar carrera o bé ofici. I el jove lluit refusà. Fent-se el distret, com aquell qui no hi toca, va clavar la seva mirada profunda en els ulls blaus embadalits de la filla de l'alcalde de barri. I tota la ciutat va extremir-se de goig. Un any més tard, el Cotoliuet d'un dia ja era el senyor Cotoliu, alcalde del barri de Sant Pau. Quina mangala, quin parell de borles, quin barret de copa, quin levitó i quins pantalons de quadros blancs i blaus! I què direm de l'entrellat de nusos de la corbata i de l'esclat de reflexos del camafeu, present de nuvis del sogre! Les persones honrades el veneraven. El senyor Cotoliu els ho agraià. Els malfactors campaven a camp obert. El senyor Cotoliu feia el distret; a cada nova dels bergants, es treia una llibreta de la butxaca i s'apuntava el fet criminos. Però com que s'oblidava de mirar la llibreta, tot era perdre el temps. Un dia, l'endemà d'un crim que clamava al cel, el senyor Cotoliu va escriure damunt la tauleta de nit: "Has de mirar la llibreta!" Però com que es distragué de mirar la tauleta de nit, no va recordar-se'n més. I els malfactors, tres mesos més tard, li enviaren una gran ploma d'oca d'honor, petita mostra de llur agraiement al baró just, bo, prudent i desmemoriat.

Feia cinc anys que el senyor Cotoliu era casat, i encara no tenia fills. Una matinada, la muller va dir-li:

—¿Vols dir, Cotoliu del meu cor, que no ens hem distret?

L'home pensà que les dones gairebé sempre tenen raó. I, efectivament: ella va cuidar-se d'eixorir-lo. Al cap de deu anys, tenien tretze fills. Hi havia hagut fill per any. Però tres anys, segurament per distracció, va haver-hi besonada.

El senyor Cotoliu, decorat d'anys i d'honors, de lloances i de mèrits, era un vellet petit i primet, polit i planxat, però distret com una mala cosa. Un dia va descuidar-se de respirar, i emmalaltí d'ofec. El metge, cremat, va dir-li amb veu molt dura:

—Si no es pren la meva recepta, estimat senyor Cotoliu, li juro que es morirà!

I el senyor Cotoliu somrigué, torçant la boca desdentada i tivant el nas ganxut. Pensà:

—Distret com sóc, és inútil tot el que faci; m'oblidaré de prendre-la, i així em salvaré; conec els metges millor que a mi mateix!

Però la dona vetllava. I en un moment de distracció el senyor Cotoliu va ensopir-se. La muller, tota manyagosa, li vessà la beguda coll avall. El senyor Cotoliu, pobra víctima ingènua de l'amor, morí de mort fulminant. Sacrifici estèril! S'havia distret de fer testament...

A. ESCLASANS

Com pot morir-se en nosaltres la part més noble de l'ànima sense morir nosaltres mateixos, ho llegireu en LA MORT D'EN JOAN APOSTOL (3 pessetes)

DESOLACIO

Ja no hi són les sucoses penjarelles,
trenes daurades del fecond parral,
i ja el sol no filtra ses clivelles
per entremig del pàmpol odorant.

Ja no hi són dins la llar desmantellada
l'esposa neta i el vellet corbat;
ni els falziots far niu a la teulada,
ni el mosso, falç al puny, escapsa el blat.

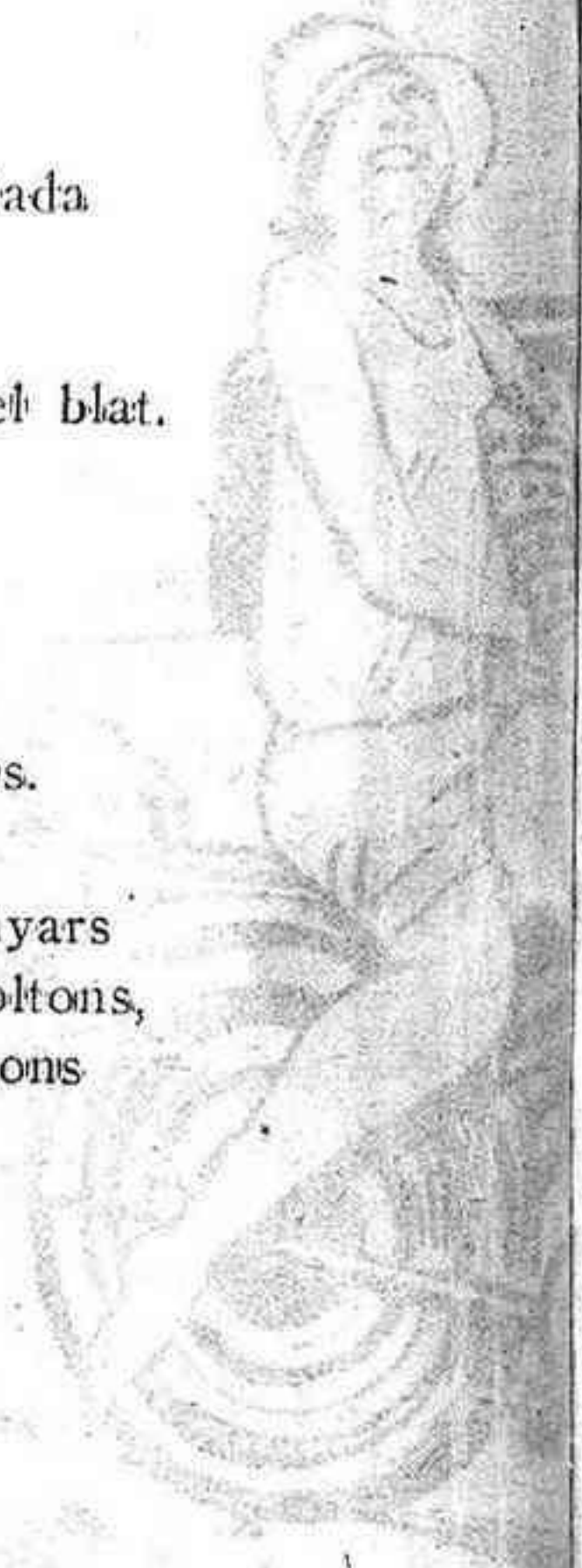
A l'era, ja no salten les fogueres
els mossos presumits.
Ja no hi ha esgarrifances de pitreres
d'aquells grans de raïm tan atrevits.

Ja no hi són més enllà d'aquells vinyars
els Manelics colrats, que amb sos moltons,
drets, amb l'esguard fit, des dels turons
llambregaven la petja dels isards.

En el cloquer les herbes han lligat
la rònega campana milenària.
Dels llantions les òlives han xuclat
el suc de l'última pregària.

La misèria, el fred i els lladregots
feren fugir del poble, amos i mossos.
Tan sols vora el camí hi ha uns arpiots
mig enfonsats en els ressecs terrossos.

V. FORCADA OBIOLS



TELÓ MENLAIRE

COMIC

L'actor Bonafé s'ha distingit per haver conreat amb èxit l'"astracan". Però l'actor Bonafé és un artista de fina espiritualitat, de noble sensibilitat, que acull a Manuel Abril, a "Azorín"...

Ara Bonafé ens ha donat "La comedia de la Felicidad". Déu li ho pagui. Molt li convenen al nostre públic obres com aquesta. Nikolai Evreinoff titula en rus així la seva obra: "L'Essencial". Nozière, en traduir-la al francès, sense respectar



MODES

—Model de vestit de carrer per a senyor... si la calor apreta.

massa l'original—que nosaltres coneixem gràcies a una traducció íntegra dels senyors Lahoz y Accame—li posà el títol de "La comédie du bonheur". "Azorín", que, a vegades—sobretot en aquests últims temps—té una mentalitat de portera, hi afegeix "El doctor Frégoli", segurament perquè en el primer acte el doctor apareix vestit de dona.

Amb el títol que vulguin, aquesta obra d'Evreinoff és una magnífica comèdia, una de les millors comèdies del teatre contemporani. Té una dignitat que no tenen les obres a l'ús, les obres de cada dia, les obres que prostitueixen el teatre.

Algú ha dit—algú del públic—que aquesta és una comèdia estranya, estranya en el procediment, en la forma. No, no: és una comèdia normal. El que passa és que per al públic, avui, la normalitat és la grolleria, la poca-solta. Quan el públic es troba davant d'una comèdia com aquesta d'Evreinoff, d'un to un xic superior, diu que és una comèdia estranya. S'acostuma també a dir que aquesta mena de comèdies—les bones—no són per al poble. Jo he oït dir a un pobre home que es creu intel·lectual perquè llegeix el diari:

Això no ho entén el públic del Paral·lel.

"Això" era l'obra d'Evreinoff. Nosaltres pensàrem desolats: ¿Es que al Paral·lel no hi viuen més que bèsties? ¿Es que als obrers del Paral·lel no se'ls poden donar sinó bestieses? No, no: és possible que a la classe mitja, que freqüenta els teatres del centre, també li semblés estranya aquesta comèdia d'Evreinoff. La nostra classe mitja és qui ha entronitzat la grolleria i la poca-solta. El poble, en canvi, les ha rebutjat moltes vegades.

"La comedia de la felicidad" és una obra que, a més a més de la modernitat, de la gràcia de la seva arquitectura, té una gran valor espiritual, una gran valor moral. La vida, o sigui la veritat, és lletja, és trista, està plena d'amargors i de desenganys. Hi ha que embellir la vida, hi ha que fer-la amable. Per a aconseguir això, res com la mentida, que és la il·lusió.

En la traducció, el senyor "Azorín" fa dir a un personatge: "Le veo a usted de venir". Aquest barbarisme del baix poble madrileny ens sembla bastant inoportú en la comèdia d'Evreinoff. Pel demés, el llenguatge és fàcil, clar, intel·ligent, graciós.

L'obra presentada amb molta sobrietat, amb molt bon gust.

Bonafé és un actor d'una naturalitat admirable. Admirable i teatral, ja que la naturalitat de l'actor no consisteix en fer comèdia com si estés a casa seva, en sabatilles i mànegues de camisa. Bonafé diu i acciona amb una correcció digna d'elogi, trobant sempre el matís just, el gest precís.

D'Irene Alba, l'actriu més expressiva d'Espanya, què dir-ne que no sigui caure en repeticions? La senyora Sanz, molt graciós, molt alegre, interpretant a la perfecció el tipus imaginat per l'autor rus. Molt bé, la senyoreta Ortega, que digué el seu paper a la perfecció, no deixant escapar un matís, un clar-obscur.

El senyor Perales és un actor molt apreciable... quan no diu "morcillas" ni mira el públic. Amb obres com aquesta d'Evreinoff s'ha de tenir més respecte. I quan es parla amb un altre actor s'ha de mirar a ell i no al públic. El senyor Perales, per tot això, ens féu l'efecte de distret, de què "no hi era", durant tota la comèdia. En arrencar-li la barba el doctor Frégoli no va exterioritzar cap mena de sorpresa. I era lògic, era natural, que es quedés sorprès.

Molt bé, molt correcte, just i aplomat, el senyor García León.

Molt bé el senyor Torrecilla, que és actor d'envejables condicions, sempre entonat. I molt bé tots els altres.

NOVETATS

"Les dones són el dimoni" és una comèdia original de M. i E. Durán. Una comèdia molt graciós, molt entretinguda, que el públic rebé amb forces aplaudiments.

El gran Enric Borràs segueix triomfant amb el seu repertori.

BARCELONA

"Un caballero español" és una obra de Manzano i Góngora. Una obra en vers, un drama romàntic. Els senyor Manzano i Góngora són dos poetes de debò que, sense "réclame", sense escarafalls, han escrit un drama digne d'atenció i de respecte.

Molt bé la interpretació per part de la companyia, admirablement conjuntada. I de la companyia cal distingir a Santiago Artigas, que és un dels actors més intel·ligent del teatre contemporani.

ELDORADO

Ha debutat la companyia Guerrero Mendoza. Ha estrenat "Entre desconocidos", original del distingit notari López de Haro.

Ja en parlarem en el número vinent.

NOU

"Color" és el títol de la nova revista que han escrit els senyors Montero i Sagarra.

Sembla que no ha agradat, que la gent no hi ha vist cap mena de color. No obstant, hi ha un quadro força ben vist: el titulat "A la luz del candil".

GOYA

Margarida Xirgu, la tràgica eminent, segueix representant "No quiero, no quiero!", amb molt públic i molt èxit.

ESPANYOL

Visita López celebrà el seu benefici. Representà "Les mitges virtuts", d'"Amichatis"; "La morta", de Crehuet; i "Joventut de príncep", de Meyer Forster.

Nosaltres sentim una gran admiració per Visita López. La

creiem una de les dues o tres primeres figures del teatre català.

Què més hem de dir-li?

Avui celebra el seu benefici Pere Clapera, l'excel·lent galan. Molt èxit li desitgem.

Bob

LA MORT D'EN JOAN APOSTOL està projectada sobre el marc revolucionari del Fi de Segle (3 ptes.)



En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn.

"El cavaller del pler". Poema de Francesc Rossetti.

Francesc Rossetti és un poeta de fina sensibilitat, de personalitat ben acusada i definida. Els seus versos tenen sempre una gran musicalitat. La musicalitat és una de les condicions precises a la poesia, encara que les escoles d'avantguarda —d'avantguarda o de snobisme?— creguin el contrari. El vers no pot trencar-se, i si es trenca ha d'ésser amb gràcia, amb distinció, parant esment de què no perdi el seu ritme, el seu "temps" musical.

En aquest sentit, Francesc Rossetti és un poeta de la vella escola. Els seus versos són perfectament normals. Millor que millor. Perquè resulta que, sense necessitat de recórrer a l'extravagància, Rossetti és un poeta moderníssim. La modernitat dels seus versos hem de cercar-la en l'expressió, en la imatge.

En "El cavaller del pler", Rossetti, com Lord Byron, canta



ARISTOCRACIA

—M'he comprat un Watheau.

—Nosaltres tenim un Citroën.

Don Joan: "El cavaller del pler" és un poema que descobreix un gran, un exquisit, un delicadíssim poeta.

"Radiacions i poemes".

Carles Sindreu ha publicat un primer llibre de poesies i divagacions.

Sindreu és un poeta dels d'avantguarda, és un poeta que es posarà en un dels primers llocs entre els poetes moderns.

"Nerto".

La "Biblioteca Literària" ha enriquit la seva col·lecció amb l'obra de Frederic Mistral, "Nerto", novella provençal, premiada per l'Acadèmia Francesa.

La traducció catalana en vers és deguda al poeta Guillem Colom i és feta amb tota cura.

"Flors del Calvari" - "Flors de Maria".

S'ha posat a la venda el segon volum de les obres completes de Mossèn Cinto Verdaguer, el qual publica els dos títols que encapçalen aquestes línies.

Aquesta nova edició és definitiva i és publicada per la Llibreria Catalònia. Es un col·lecció que no pot mancar en cap bona biblioteca.

ALPHA

AQUEST NUMERO HA ESTAT
REVISAT PER LA
CENSURA GOVERNATIVA



EXAMENS

—A tu et donarem excellent perquè ja hem acabat les carbasses.



IDIL·LI

—Com és que vas tan brut?

—Es que estic de neteja.



Ha passat unes hores a Barcelona el duc dels Abruzzos, fill del qui fou un bon rei d'Espanya i un bon demòcrata, don Amadeu de Saboya.

No és que nosaltres amb això dels reis hi entenguem massa, car no són sants de la nostra devoció, més per lloar a don Amadeu en tenim prou amb un detall ben significatiu. La gent, si la deixeu triar entre un duro d'Amadeu i un dels altres, indefectiblement prendrà l'Amadeu: la qual cosa vol dir que inspira més confiança.

✻

A Madrid acaba de celebrar-se un Congrés Jurídic d'Aviació per tal de bastir un Dret de l'aire.

Al costat d'aquest intent, allò de posar portes al camp és més senzill que prendre's un sidral.

✻

L'Ajuntament sent la fretura de fer-ho anar tot en renou. I en el seu afany de renovació, el que principalment preocupa els regidors és canviar el nom de carrers i places, amb gran perjudici dels carters, els quals no tenen prou temps per a estudiar la guia de Barcelona.

Ara li toca el torn a la placeta de Sepúlveda, a la qual li han canviat el nom pel de Goya.

Sortosament, en aquest cas, es tracta d'honorar a qui s'ho mereix per tots conceptes i ho creiem molt encertat.

✻

Qui no té pa, moltes se'n pensa!

Corre per aquests móns de Déu un subjecte que visita els



ESPORTS

—Que t'entrenes per a corredor?

—No; per a caixer de Banc!

establiments i, fingint una necessitat apremiant, demana per anar al "Water".

En sortir, diu que l'esmentat lloc no reuneix les condicions higièniques que són del cas i que es veurà obligat a fer la denúncia corresponent, la qual determinarà una penya de 10 pessetes. Afegeix també que si li donen quelcom a ell, personalment, deixarà de fer la denúncia.

Es possible que si la policia l'atrapa en una d'aquestes operacions, el porti a la presó.

Nosaltres li aplicariem un altre càstig: una bona dosi d'oli de ricí perquè no tingués més remei que passar-se la vida als "Waters", no per esport, sinó per necessitat.

**

Sembla que ja és un fet el viatge del "Barça" a Sudamèrica, on ja tenen contractats nombrosos partits.

Els desitgem molta sort i que no rebin gaire. Per més que si allà dalt els hi baden el cap, ho tindran molt bé per fer-se cantar tangos al capçal del llit. I, si volen, fins els hi ballaran el "Pericón Nacional".

**

Fa pocs dies, quedà inaugurat el servei telefònic directe amb Anglaterra.

Es una millora molt apreciable, perquè amb els "anglesos" és molt preferible entendre's-hi per telèfon que no pas bis a bis.

**

Hi ha coses ben significatives. El Club de futbol "Barcelona", té el seu camp de joc a Les Corts; és el que en podríem dir, un equip parlamentari. L'"Europa", està domiciliat al Guinardó, que és una imitació menestral de Sant Gervasi: allò que els castellans en diuen "quiero y no puedo", si fa o no fa, com el Club. I l'"Espanyol", mai no diríeu on té el camp? A Cà'n Ràbia!

Són casualitats que semblen cercades expressament.

**

Ahir van començar les tradicionals processons de Corpus amb els gegants, les trampes, els ganfarons i altres andròmines tradicionals que cada any hom surt a veure

Moltes noies maques, paperets i serpentines, flors a dojo, caramels i espantamosques: idillis que neixen, xafogor, ventalls que es mouen nerviosament; ganàpies que donen empentes i diuen coses gruixudes a les noies i senyors tivats que amb la processó han trobat una manera còmoda de donar-se importància.

Tot això és el que hom veu passant pel carrer, però no és

la veritable processó. Aquesta, ja fa temps que va per dintre.

**

Cada dia es troben autos abandonats pels carrers i, naturalment, sempre hi ha qui els arreplega.

També hi han criatures, abandonades, i aquestes no les recull ningú.

**

En el seu estatge social, Passeig de Gràcia, 34, baixos, ha estat constituïda a Barcelona, el dia 25 del prop-passat, l'"Associació de Dibuixants Cartellistes", amb la següent Junta Directiva: President, G. Carbonell; Vice-President, A. Alumà; Secretari, W. F. de Soto; Caixer, J. Montanya; Comptador, M. Grau; Vocal primer, A. Capuz, i Vocal segon, R. Cartes.

Els desitgem molta sort.



G. M. i C.: Sou un bon retratista i un bon versaire, però no s'heu massa llarg i sentim dir-vos que trigarà a publicar-se perquè de versos n'estem sobrats.—Piconaire: El vostre treball és d'un humorisme tan... mataroní, que a Barcelona no l'entendrien. Si voleu enviar altres coses, procureu que tinguin un xic més de solta.—M. B. (Tarragona): D'això en diu una senzilla poesia? Es massa modest, vostè; això és un galimaties com una casa!—Olimpo: Ja veurem si hi ha lloc per a publicar-ho; per més que ho creiem massa esportiu per a L'ESQUELLA.—E. V.: Ho aprofitarem. Els treballs curts i que tinguin una mica de solta, com el que vós ens heu enviat, són els que es publiquen amb preferència.—R. C. F.: Vegi el que diem a l'anterior i apliqui's la lliçó. Consti, demés, quela forma poètica és agreujant.—Tan fàcil com és—pel qui en sap—escriure en prosa!—M. de S. de T.: És molt noble el pensament que ha inspirat la vostra poesia; molt més tractant-se d'una dona... que deu ésser jove. Però L'ESQUELLA no és el marc més adequat per als vostres versos. Lliureu-los a una revista de caràcter més seriós.

Pagarem a bon preu els números següents de «L'Esquella de la Torratxa»

(Encara que de cada número ens en portin cinc exemplars, també els adquirirem)

Any 1879, números: 1, 6, 19, 21, 22, 24 i 36.

Any 1880, números: 52, 75, 77, i 79.

Any 1881, números: 133 i 141.

Any 1888, números: 472, 478, 482, 483, 484 i 488.

Any 1889, números: 528, 531, 533, 544, 549, 550, 553, 554, 556, 557, 562 i 573.

Any 1890, números: 574, 576, 578, 586, 587, 607, 609, 612, 616, 621 i 624.

Any 1891, números: 626, 628, 633, 635, 636, 655, 656, 658 i 659.

Any 1892, números: 679, 696, 698, 699 i 702.

Any 1893, números: 730, 731, 746, 755, 762, 763, 764, 765, 768, 769, 772 i 773.

Any 1900, números: 1.097 i 1.115.

Any 1901, números: 1.148 i 1.172.

Any 1902, número: 1.207.

Impremta L'Esquella i La Campana : C/m, 8, Barcelona

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona
TELEFON A. 4115

Compreu l'última obra de

Pere Coromines

LA MORT
D'EN JOAN APOSTOL

Un volum de més de 200 planes

Ptes. 3

Demà dissabte, dia 9, a la **Llibre-**
ria Espanyola d'ANTONI LOPEZ

RAMBLA DEL MIG, 20

VENDA DE LLIBRES,

diaris il·lustrats, Alma-

nacs, làmines i altres

curiositats

Publicacions del passat segle

ENTRADA LLIURE

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaixes.



ENTREACTE

— La modista m'ha fet cinc anys menys dels que tinc.
— Com apretarà demà amb el compte.